

de Vogelvrienden Krimpen

Onze Vogels

Maandblad van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers | 71e Jaargang

Nummer 9 | september 2010

Onder andere in dit nummer:

De Noord-Hollandse frisē — 292

Gouldamadine - Rood/oranjekop hemelsblauw witborst pop — 300

De grote NBvV-Vogelquiz!!! — 304

43

DE NOORD-HOLLANDSE FRISÉ

43

Mooie volle frisering, goede volle borstfrisuur welke een mooie gesloten schelp vormt

De Noord-Hollandse frisé is een gefriseerde vogel welke zijn oorsprong kent in Holland. Tijdens de C.O.M wereldkampioenschappen te Porrentruy is beslist dat de naam Noord-Hollandse Frisé gewijzigd werd in frisé van het noorden, wij in Nederland blijven echter de naam Noord-Hollandse Frisé gebruiken. Als het onderzoek wat Lucien Didden in 1998 gepubliceerd heeft op juistheid berust, wat ik uiteraard niet betwijfel, stamt de ontwikkeling van de frisé kanarie uit Holland.

Nederland en België vormden toen nog samen een staat Holland genaamd. Het is de Hollandse krulveer die aan de basis heeft gestaan van het gehele scala van de gefriseerde rassen welke we nu kennen. Op zich een mooie wetenswaardigheid en eigenlijk misschien wel iets om trots op te zijn. Voor het ras de Noord-Hollandse frisé maakt dit natuurlijk niets uit, wat echter wel belangrijk is dat het land van herkomst de standardeisen bepaalt, juist dit gegeven geeft ons toch wel stof tot nadenken. De Noord-Hollandse frisé is een vogel welke best wel een grote populariteit kent. Het zijn zorgzame ouders en ze brengen hun jongen probleemloos op. Nesten van vier a vijf jongen zijn een normaal verschijnsel.

De Noord-Hollandse frisé kent drie gefriseerde veervelden; rug, borst, en flanken welke door de juistheid van de lengte van de bevedering in een karakteristiek patroon dienen uiteen te waaiëren. Zij vormen gezamenlijk een gesloten ring van gefriseerde veervelden, alle verdere lichaam delen dienen glad bevederd te zijn en geeft daardoor nog meer contrast aan de gefriseerde veren.

Op volgorde van het keurbriefje zal ik de rubrieken weergeven en omschrijven.

Houding (15): De houding dient rustig, fier en opgericht te zijn. Kop, hals, lichaam en staart dienen een rechte lijn te zijn. De

pootjes dienen t.o.v. de zitstok een hoek te maken van 60° en mogen absoluut niet gestrekt zijn (licht gebogen) dit geeft meestal rasonzuiverheid aan. De Noord-Hollandse frisé is min of meer toch wel een statige vogel en zal bij de juiste houding een mooie fors geblokte indruk maken.

Grootte (15): De grootte wordt gemeten over de rug vanaf de snavel tot aan uiteinde van de staart en dient 17 à 18 cm te zijn. We zien regelmatig vogels welke de grootte overschrijden en ik vraag me af of dit een goede ontwikkeling is. We zien hierdoor n.l. toch wel ongewenste fouten verschijnen welke naar mijn idee niet des Noord-Hollandse frisé zijn. Een van deze fouten is b.v. dat deze vogels een te losse flodderige brede staart tonen welke naar verhouding te lang en te breed.

Mantel (rugdek frisuur) (15): De mantel wordt gevormd door de rugveren, welke begint op het midden van de rug tussen de schouders (beslist niet hoger) en uiteen

valt over de schouders en vleugels. Hierdoor ontstaat een duidelijke scheiding in het midden van de rug vandaar uit dient de bevedering symmetrisch naar beide zijden uiteen te vallen. Deze symmetrie is juist het meest moeilijke onderdeel van de Noord-Hollandse frisé. Indien de rugfrisuur te hoog begint (boven de schouderlijn) doet deze afbreuk op de krachtige hals welke absoluut goed glad moet zijn.

Flank krulveren (15): De flankkrulveren, ook wel vinnen genoemd, zijn lange flankveren welke opwaarts naar de schouders toe dienen te krullen. Ze dienen aan beide zijden gelijk (symmetrisch) te zijn. Ze dienen zodanig volumineus te zijn dat ze iets over het onderste deel van de rugfrisuur heen krullen en hierdoor de ring doen sluiten. Een vaak voorkomende fout is dat beide zijden niet gelijk zijn aan elkaar of dat de flankveren in plaats van opwaarts gericht uiteen zakken en hierdoor geen juiste structuur meer bezitten.

Borst krulveren (15): De borstkrulveren worden gevormd door lange gekrulde borstveren welke van beide zijden van de borst naar het midden toe krullen en daar een schelp vormen welke zowel aan de onder als bovenzijde gesloten dient te zijn. Deze mag beslist niet te hoog beginnen wat dan vervolgens afbreuk doet aan de karakteristieke krachtige hals. De borstveren mogen in het midden van de borst ook absoluut niet naar binnen toe krullen waardoor er een hartvorm of mandje ontstaat. Dit is absoluut fout en zal streng bestraft worden. Door de juistheid van de veerlengte zal de borstfrisuur een goed gevulde schelp van veren weergeven.

Kop en hals (10): Ronde middelmatig grote kop zonder zichtbare wenkbrauwen, hals en nek goed gevuld, beide geheel glad bevederd. Het is juist de kop en hals welke de Noord-Hollandse frisé een min of meer matige forse indruk geeft. Een regelmatig voorkomende fout is dat de borstfrisuur en rugfrisuur te hoog begint, dit doet afbreuk aan de mooie gladde hals.

Onderlichaam (5): Het onderlichaam dient eveneens geheel glad te zijn. Vaak zal het zo zijn dat hier toch wel een kleine mate van pluizerigheid wordt waargenomen. Bij een niet meer dan dat, zal dit gezien het geringe aantal punten wat voor deze rubriek staat, als toelaatbaar genomen worden. Bij overmaat dient dit bestraft te worden.

Staart en vleugels (5): Staart goed ontwikkelt, middelmatig lang, naar evenredigheid van het ras smal en goed gesloten in een lijn gedragen met het lichaam. Vleugels niet te lang, goed gesloten en mogen elkaar beslist niet kruisen.

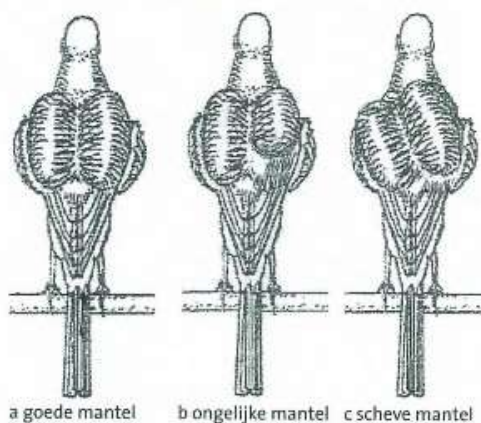
Conditie en kleur (5): Gezond, rein (schoon) en ongeschonden. De kleur dient egaal verdeeld te zijn. Alle kleuren zijn toegestaan, inclusief rood en bont. Het geven van kleur stimulerende middelen is een mode trend. Indien men de Noord-Hollandse frisé rood opgekleurd, dient de kleur wel geheel egaal te zijn. Vlekkerige of niet eenkleurige vogels zullen hiervoor zeker bestraft worden. Nagenoeg alle Noord-Hollandse frisé's welke worden gekweekt zijn schimmelvogels met een redelijk lange bevedering. Toch is het van groot belang de lengte van de bevedering goed in te

Kop detail mooie ronde gewelfde kop.

schalen om zodoende te voorkomen dat deze te lang gaat worden waardoor de mogelijkheid ontstaat dat de gefriseerde veervelden hun goede contour verliezen. Indien je in het bezit bent van een redelijk intensieve vogel wees hier dan erg zuinig op. Dit is een zeer waardevol bezit en kan het boven vernoemde voorkomen. Dit zullen door hun meestal te korte veren weliswaar geen ideale showvogels zijn.

Rugdetails van de Noord-Hollandse frisé

- a) goede mantel
  - b) ongelijke mantel
  - c) scheve mantel
- a) Goede mantel: Aan beide zijden mooi gelijk, begint goed op schouderhoogte en loopt goed door tot inplant van de vleugelpennen
 b) Ongelijke mantel: De meest voorkomende fout, kan natuurlijk zowel recht als links zijn. Is mogelijk op te heffen door een partner te gebruiken welke juist aan de fout gedragen zijde een goede frisuur bezit.
 c) Scheef gedragen mantel: Is een ernstige fout. Doorkweken met deze fout leidt tot teleurstelling en is beslist af te raden.

VAN SERINUS CANARIA NAAR SERINUS CANARIA DOMESTICA

Beschrijving van de natuurhistorische ontwikkeling van de kanarie

Over de kanarie is veel geschreven, toch wordt de vogel nauwelijks beschreven. De beschrijvingen zijn vaak erg summier en berusten niet eens altijd op eigen waarnemingen. Daarnaast komt het nogal eens voor dat er stevig plagiaat wordt gepleegd door de verschillende wetenschappers. Door de grote populariteit die de kanarie kreeg, werd deze al spoedig opgenomen in diverse dierkundige encyclopedieën.

1551 - 1587 Beschrijving van de *Passeribus canariensis* door Conrad Gesner.

De eerste is samengesteld in de jaren 1551-1587 door de Zwitser Conrad Gesner. Het totale werk bestaat uit vijf delen onder de titel *Historiae animalium*. Het derde deel "*Liber III, qui est de avium natura*" behandelt de vogels in grote, alfabetisch gerangschikte groepen. Aan Gesner hebben we de eerste beschrijving van de kanarievogel te danken. Hij had de vogel niet zelf gezien, maar beschrijft hem naar het bericht van een vriend en noemt hem *Canarium Aviculum*, wat men willekeurig met "*suikervogeltje*" vertaalde, omdat men zei dat deze vreemdeling veel van suikerriet hield.

In 1669 verschijnt een Duitse vertaling onder de titel "*Gesneri Thierbuch*". In hoofdstuk 62 wordt de kanarie beschreven. De vogel wordt dan aangeduid als "*De Passeribus Canariensis*". Het hoofdstuk "*Von Ihrer Gestalt und Eigenschaft*" begint met: *Diese Vögel werden aus den Canarien Inseln gebracht und Canarii, Aves Sachari, Canarien oder Zucker-Vögel genennet*. Daarna wordt aangegeven dat de vogels voorheen duur verkocht en in hoge waarde werden gehouden, maar tegenwoordig worden zij in veel plaatsen in Duitsland gekweekt daar zij in zekere kooien dikwijls vermenigvuldigen.

1599 Beschrijving van de *Passer canarius* door Aldrovandi

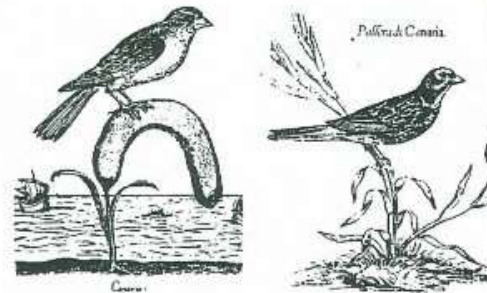
Vanaf 1599 verschijnt een natuurhistorische encyclopedie van de Italiaan **Iulisse Aldrovandi**. Het ornithologische deel draagt de algemene titel: *Ulyssis Aldrovandi philosophiae ac medicae bononiensis historiae naturalium in gymnasio Bononensi profectis ornithologiae hoc est de avibus historiae libri XIII*. Aldrovandi neemt voor wat de kanarie betreft bijna dezelfde gegevens over als die van zijn voorganger Gesner. Wel wordt door hem opgemerkt dat het mannetje door zijn gele kleur van het wijfje verschilt. Bovendien geeft hij naast een tamelijk slechte afbeelding van de vogel tegelijk de afbeelding van het kanariegras, het lievelingsvoedsel van deze zanger. Het is jammer dat de afbeelding zo slecht is, want hij heeft meer dan wie ook van zijn tijdgenoten, het belang gezien van wetenschappelijke illustraties. In het voorwoord van zijn ornithologische trilogie vertelt hij zelf niet zonder gerechtvaardigde

trots dat hij 30 jaar lang een bekwaam kunstenaar 200 goudstukken per jaar betaalde voor het vervaardigen van afbeeldingen van dieren. Hij had soms zelfs meer dan één kunstenaar in dienst.

1622 Beschrijving van de *Passera canaria* door Giovanni Pietro Olina

Een ander groot werk, maar dan uit de 17e eeuw, is dat van de Italiaan Giovanni Pietro Olina. In 1622 stelde hij zijn persoonlijke waarnemingen en ervaringen omtrent het houden van zangvogels in voliëres te boek en kwam hiermee tegemoet aan de wens van het stijgende aantal liefhebbers van voliërevogels. Zijn talrijke gegevens over de vogelvangst, hun gevangenschap, voeding en ziekten, waren bijzonder kostbaar voor de toenmalige liefhebbers.

Het boek van Olina wordt in veel geschiedkundige beschouwingen over de kanarie geciteerd, omdat hierin afbeeldingen van de kanarie voorkomen die veel beter zijn dan die welke zijn afgebeeld in de encyclopedie van Aldrovandi.

1770 Beschrijving van de kanarie door Cornelius Nozeman

Het beste en mooiste vogelboek uit de 18e eeuw is dat van de Nederlander **Cornelius Nozeman**. Hij was een groot natuurliefhebber en had een vergunning om het hele jaar door overal in Nederland vogels te schieten en te vangen. Zijn natuurhistorisch kabinet was dan ook zeer rijk en omvatte vermoedelijk een zeer volledige verzameling van Nederlandse vogels. Zijn "*Nederlandsche vogelen; volgens hunne huishouding, aert en eigenschappen*" nam 59 jaar in beslag en in die tijd waren drie auteurs en drie drukkersgeneraties betrokken. Het werk bestaat uit vijf delen van elk vijftig met de hand ingekleurde kopersneden en de daarbij behorende tekst.

Hoewel de kanarie nu niet direct een Nederlandse vogel is, wordt hij toch door Nozeman beschreven. Mogelijk telt ook nu weer mee dat dit vogeltje zo gedomesticeerd is dat het niet meer uit het dagelijks leven is weg te denken. In deel 5, bladzijde 243 wordt de kanarie beschreven, terwijl

Gesneri Thierbuch
Von den Canari-Vögeln
De *Passeribus Canariensis*,

op bladzijde 242 een fraaie afbeelding van drie kanaries is opgenomen.

De tekst is als volgt:

Fringilla Canaria De Kanarie

Dit fraaije en zoo zeer onze huizen vervrolijkende Vogeltje, verdient in alle Vogelwerken, en dus ook in dit eene plaats. Alhoewel van afkomst zeker geen Europeesch Vogeltje zijnde, is het zodanig algemeen door ons geheele Werelddeel verspreid, dat het daarin alle andere Vogelen voorruit is, en er is geen, die zoo geheel als het ware bij en onder ons leeft en voortteelt; en dat wel, niet in de vrijheid, maar in eenen gevangenen staat, achter traliën opgesloten, en schikt zich hierin geheel en al; ja van alle dieren is er geen, door een langdurige en bijna algemeene gevangenschap, van zijn geslacht, zoodanig de vrijheid geheel ontwend, als de Kanarievogel; deze toch, van zijne geboorte af aan, geheel aan het gezigt van traliën gewoon, zingt achter dezelve even helder, even vrolijk, als zijne voorouders op de takken van het geboomte gedaan hebben; hij bekreunt zich niet aan het bijzijn van Menschen, aan het avondlicht, noch zelfs aan het ongunstige jaargetijde of klimaat; hij zingt het gehele Jaar door, hij paart en broedt, en voedt zijne jongen vrijwillig in gevangenis, en voor gevangenis op, en wanneer hij somtijds bij ongeluk het kooitje ontsnapt is, geeft hij zich spoedig aan eene nieuwe opsluiting over, schoon het hier de ongewoonte aan vrijheid niet alleen is, maar ook het volstrekte onvermogen om dezelve te behouden, en zich daarin te verzekeren. In de opene lucht en vrijheid geheel ongewoon, vindt de kanarie niets dat haar tot spijs of tot leger kan dienen, want zij is nergens mede bekend, in hare kooi daarentegen vindt zij alles, wat voor hare behoefte noodig is, zij ontvangt daar eten en drinken, heeft een goede rustplaats, is daar van hare jeugd af aan en aan niets anders gewoon, gelijk ook hare voorouders sedert bijna twee honderd jaren dit gewoon waren, en niets anders kenden, en ook zoo opgevoed zijn, zoodat het schier eene wreedheid zou genoemd kunnen worden, dit diertje uit zijne banden te willen slaken en hetzelfde, althans bij ons in Europa, zijne vrijheid te geven; uit Afrika van de Kanarische en Azorische Eilanden oorspronkelijk afkomstig zijnde, naar welk eerste Eiland De Kanarie haren naam draagt, is Europa haar geheel, om in vrijheid te leven, onbekend.

Beschrijving

Zeer verschillend is de kleur der Kanariën, ook hare grootte is onderscheiden; we hebben op de bijgevoegde Plaat drie Vogels afgebeeld, die in kleur en grootte veel van elkander afwijken; de bovenste is geheel geel en groot, de volgende is geel met wit en veel kleiner, de onderste is bont en van grootte tusschen beide; men ziet ook donkere en lichte groenen, en somtijds die hier of daar zwarte vederen hebben; meestal is de Kop glad; doch men heeft er die den kop versierd hebben met een kuifje, en algemeen houdt men voor de fraaiste Vogels, die goudgeel van kleur zijn, en op den kop met een groen kuifje pronken; zij hebben een spits toeloope scherp Bek, die haar zeer dienstig

is, daar zij zaadetende Vogels zijn, en al het zaad uit den dop pellen; de Pooten zijn vleeschkleurig, hebbende van voren drie en van achteren een vinger, die allen met lange nagelen voorzien zijn.

Aanteekeningen

Gelijk de kleur en grootte der Kanarienvogelen verschillende is, zoo is dit ook hun gezang, zij zijn echter meest allen hiermede zeer gewillig, en doen dit dikwijls zelfs bij het kaarslicht des avonds, en hoe meer beweging er in de kamer is, alwaar zij geplaatst zijn, hoe meer zij zingen; door hun voor te fluiten, of met een zoogenaamd Kanarie-orgeltje voor te spelen, kan men hun zeer aangenaam leeren zingen, en zij overtreffen hierin de meeste andere Vogels; zij leeren ook zeer goed den Nachtegaal nabootsen, echter behouden zij bijna altijd van hunnen natuurlijken zang iets over. Verscheidene malen in het jaar broeden de Kanariën, en leggen voor een broeisel somtijds vijf of zes Eieren, die groenachtig van kleur en gesprekeld zijn; zij broeden dertien dagen, wordende het Wijfje, terwijl het te broeden zit, door het Mannetje gevoerd; gedurende de eerste dagen, nadat de jongen uitgekomen zijn, en het Wijfje ter verwarming van dezelve er nog op blijft zitten, voert zij alleen de Jongen, dan daarna voert ook het Mannetje. Deze Vogels zijn aan verschillende ziekten onderhevig, vooral sterven er vele Jongen bij de eerste ruying; het ruyen geschiedt maar eenmaal in het jaar, somtijds echter tweemaal, hetgeen dan ook een ongezonde Vogel is, of veroorzaakt wordt door eenen buitengewonen warme Zomer, of echte kouden Winter. Hun gewone leeftijd is tien jaren, het gebeurt echter ook dikwijls dat zij ouder worden, vooral die Vogels, die men niet laat broeden, en dan somtijds achttien of twintig jaren bereiken.

1828 Beschrijving van de kanarie door Georges Louis Leclerc, graaf du Buffon

Vanaf 1749 werkt de Fransman Georges Louis Leclerc, graaf de Buffon, (7 september 1707 – 16 april 1788) aan een omvangrijke encyclopedie. In 1749 werd het eerste deel van "Histoire Naturelle" gepubliceerd. In de veertig jaar daarna volgen nog 43 delen. Na zijn dood in 1788 wordt zijn werk door

graaf du Buffon

42

meerdere schrijvers voortgezet. In 1828 verschijnt in de Franse taal boek XII, deel II over vogels, mede geschreven door Daubenton. Vanaf blz. 68 wordt "Le Serin des Canaries" (De kanarie van de Canarische eilanden) beschreven. Hij begint dit hoofdstuk met een klein stukje proza: "Si le rossignol est le chantre des bois, le serin est le musicien de la chambre", afwel zoals de nachtegaal de zanger van de bossen is, zo is de kanarie de musicus van onze huiskamer. Vervolgens geeft hij breedvoerig aan dat de kanarie de nachtegaal in de zang niet kan overtreffen.

Buffon maakt voor de kanarie een onderscheid in drie soorten:

- Le canari dat is dan de vogel die afkomstig is van de Canarische eilanden;
- Le venturon ook wel *Fringilla citrinella* (Linn.) genoemd die vooral in Italië voorkomt, vermoedelijk de vogel die we nu kennen onder de naam Citroensijns. Deze vogel zou niet alleen in Italië voorkomen maar ook in Griekenland, Turkije, Oostenrijk, de Provence, Languedoc en Catalogne.

Citreusins. Foto Piet Onderdelinden

Le cini een vogel waarvan wordt aangegeven dat deze vooral voorkomt in de Provence onder de naam "Serin vert de Provence", maar ook voorkomt in Dauphiné, Bugey, Zwitserland, Duitsland en Italië.

Eigenlijk benoemt Buffon de citreusins als stamvader van de huidige tamme kanarie. Dit wordt niet altijd door latere ornithologen overgenomen.

1857 Beschrijving van de *Serinus canaria* volgens Dr. Carl Bolle.

In het weekblad "De Plumgraaf" van 14 juli 1899 is een artikel opgenomen onder de titel

"De wilde Kanarievogel, naar Brehms "Thierleben", geschreven door de heer C.L.W. Noorduyn. Hij is in die tijd een bekend ornitholoog die op basis van de leer van Mendel diverse praktijkproeven heeft ondernomen om de erfelijkheid bij kanaries vast te stellen. In zijn artikel geeft hij aan dat er voor zo ver hij weet geen Nederlands werk een nauwkeurige beschrijving van de kanarie bevat en geeft vervolgens aan wat hierover in "Brehms Thierleben" te lezen valt. Daarbij verwijst hij naar de beschrijving van de Duitse natuurkundige Dr. Carl August Bolle. Hij is eigenlijk de eerste die de kanarie op basis van zijn eigen waarnemingen in de wilde staat beschrijft. Alle natuurvorsers voor hem, met uitzondering van Alexander von Humboldt (1769 – 1859), berichten weinig over de kanarie en wanneer zij dat wel doen, is het zo'n mengelingen van waar en onwaar, dat het moeilijk valt het één van het ander te onderscheiden.

Dr. Carl August Bolle (1821 – 17 februari 1909) was een Duitse natuuronderzoeker en verzamelaar. Bolle werd geboren in Berlijn als zoon van een welgestelde brouwersfamilie en studeerde geneeskunde en natuurwetenschappen in Berlijn en Bonn. Hij bezocht de Kaapverdische Eilanden en de Canarische Eilanden in 1852 en 1856, en schreef "Meiner zweiter Beitrag zur Vogelkunde der Canarischen Inseln" in 1857. Bolle was medeoprichter van de Deutsche Ornithologen Gesellschaft in 1867 en volgde in 1884 Alfred Brehm op als voorzitter.

Carl August Bolle

De wilde kanarie, die ook in zijn vaderland door Spanjaarden en Portugezen "Canario" genoemd wordt (*Serinus canarius*, *Fringilla canaria* en *Crithagra canaria*), is kleiner en gewoonlijk ook iets slanker dan degene die in Europa als gecultiveerde vogel voorkomt.

Hij is 12 tot 13 cm groot, zijn vleugels zijn 7,2 cm en zijn staart 6 cm lang.

Hij gebruikt grotendeels, zo niet uitsluitend, plantaardig voedsel, fijn zaad, zacht groen en sappige vruchten, voornamelijk vijgen. Water is voor hem een onmisbare behoefte. Hij vliegt vaak, meestal samen met anderen, naar het water en houdt in het wild evenveel van baden, waarbij hij zich zeer nat maakt, net als bij ons de tamme kanarie.

Bij het mannetje is de rug geelgroen, waarvan de veren in het midden zwartachtig zijn en een brede licht asgrijze rand hebben; de stuit is geelgroen en de dekveren van het bovenste gedeelte van de staart groen met een asgrijze rand. De veren van kop en nek zijn geelgroen met smalle grijze randen. Het voorhoofd, de keel en bovenborst zijn groenachtig goudgeel, evenals een brede oogstreep die naar de nek ringvormig verloopt. De kleur van de borst wordt naar achteren lichter en geelachtig. De buik en de dekveren onder de staart zijn witachtig, de schouders fraai olijfgroen, dofzwart en bleekgroen gestreept. De zwartachtige slagveren hebben een smalle groenige en de zwartgrijze staartveren een witachtige rand. De ring om het oog is donkerbruin, bek en pootjes zijn bruinachtig vleeskleurig. Het bovenlichaam van het vrouwtje is bruingrijs, de veren zijn in het midden zwart gestreept, zo ook die van nek en bovenkop. De wangen deels groengeel en asblauwgrijs; de veren van schouder en bovenvleugel licht geelgroen, de grote dekveren van de vleugels net als deze met een groenachtige omzoming. De borst en keel groenachtig goudgeel, de witgrijze randen en de veren minder fraai dan het mannetje. De onderborst en buik is wit, aan weerszijden bruinachtig met in het midden donker gestreepte veren.

De Grote Kanarie Tentoonstelling is ingericht in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, openingstijden dinsdag t/m zaterdag 10 – 17 uur; zon- en feestdagen 11 – 17 uur. Gesloten op maandag; op woensdag gratis voor kinderen t/m 15 jaar, de tentoonstelling is t/m 26 september.

Door Henk van der Wal

VOGELSPREUK VAN DE MAAND.

Uw vogelspreuk van de maand in "Onze Vogels"?

DEZE KEER IS DE SPREUK VAN DE MAAND:

Iedere maand wordt een NBVV-pennenset beschikbaar gesteld voor de inzender van de "vogelspreuk van de maand" die in "Onze Vogels" wordt geplaatst.

Een intermediaire vererving zit eigenlijk overal een beetje tussen in.

Stuur uw spreuk naar het bekende redactieadres!

Heeft u ook een spreuk? Mail het de redactie!

VACATURE VICEVOORZITTER HOOFDBESTUUR VAN DE NBvV

Na de benoeming van de nieuwe Bondsvoorzitter Henk van Hout, is er een vacature in het Hoofdbestuur van de NBvV ontstaan. Gelijk alle afdelingen heeft ook het Hoofdbestuur de vrijheid om zelf kandidaten te zoeken, te benaderen en voor te dragen. De voorkeur ging uit, na het vertrek van de uit Friesland afkomstige oud-voorzitter Henk Marinus, naar een kandidaat uit het noorden van het land. Na een korte zoektocht kwam het Hoofdbestuur uit bij Klaas Snijder uit Joure. Beide partijen kwamen na een paar gesprekken tot elkaar en hopen dat de benoeming van Klaas Snijder als nieuw lid van het Hoofdbestuur door de AV (Algemene Vergadering) in mei 2011 bekrachtigd zal worden.

Even voorstellen...

Mijn naam is Klaas Snijder, ben 52 jaar oud en woon in het Friese Joure, waar ik vanaf 1984 lid ben van volièrevereniging "Zanglust". Gedurende bijna mijn hele lidmaatschapsperiode ben ik binnen de vereniging actief geweest in diverse bestuursfuncties, waarvan de laatste tien jaar als voorzitter.

In mijn vogelhok zitten voornamelijk agaporniden en kleine grasparkieten en hoewel ik geen echte fanatieke kweker ben, doe ik wel jaarlijks aan de diverse tentoonstellingen mee. De eigen clubtentoonstelling sla ik nooit over, maar ook ga ik regelmatig naar de rayon- en districtstentoonstelling, met wisselend succes. Daarnaast bezoek ik samen met een paar vogelmaten al jaren de vogelmarkt in Zwolle en Meppel waar we een kraam huren. Volièrevereniging "Zanglust" is in het noorden bekend als organisator van "De Grootste Vogelmarkt van Friesland", een markt die twee keer per jaar gehouden wordt. Daarnaast hebben we in een recent verleden de Friese districtshow twee keer mogen organiseren.

In mijn dagelijks leven ben ik actief als directeur van twee basisscholen. Vanwege deze achtergrond ben ik ruim een jaar geleden door de oud-voorzitter Henk Marinus benaderd om tekstcorrector te worden voor Onze Vogels. Artikelen die de redactie aangeboden krijgt, worden door mij op taal- en stijlfouten gecontroleerd en daar waar nodig aangepast. Ik ben daarmee waarschijnlijk één van de weinigen die alle artikelen van Onze Vogels elke maand leest (zonder het blad open te hoeven maken).

Mijn motivatie om na een flinke aarzeling toch positief te staan tegenover een kandidatuur voor een functie in het Hoofdbestuur, komt voort uit het feit dat het Hoofdbestuur het van belang vindt dat het noorden vertegenwoordigd is. Een

paar jaar geleden is het besluit genomen om de leden en de afdelingen in de districten vaker op te zoeken. Dit betekent dat er veel districtvergaderingen en tentoonstellingen bezocht worden. De lijstjes tussen leden, afdelingen en districten enerzijds en het Hoofdbestuur anderzijds dienen zo kort mogelijk te zijn. Vandaar dat het gewenst is dat de hoofdbestuurders over het hele land verdeeld zijn. Binnenkort hoop ik met de leden van de Bondsraad kennis te maken en afspraken te maken met de daar ook aanwezige noordelijke districtvoorzitters over het bezoeken van de aanstaande districtvergaderingen en districtstentoonstellingen. Tot de AV in mei 2011 zal ik als kandidaat-bestuurder met alle activiteiten meelopen om zo een goed beeld te krijgen wat er van een hoofdbestuurder verwacht wordt. Wanneer de opgedane ervaringen van alle belanghebbenden positief zijn, hoop ik in mei 2011 door de AV als nieuw lid van het Hoofdbestuur benoemd te worden.

Graag tot ziens, waar en wanneer dan ook.

Klaas Snijder k.snijder@home.nl

VOGELMARKT BOSKOOP
Een must voor iedere vogelliefhebber
Iedere 1e zaterdag van maand september 2010 t/m april 2011.
Openingsuren: 09:00 tot 13:00 uur.
Locatie is het Plantariumgebouw, Italiëlaan 4, Hazerswoude-dorp.
Zeer ruime parkeergelegenheid aanwezig.
Volg de GELE aanwijzingsborden. Meer info: www.vogelmarkt.nl

SEKSEBEPALING VAN KROMSNAVELS
Vanaf € 13,00 per vogel, incl. BTW
Drs. S. Volger
ADC-Holland, Langedyk 15, 9071 XE Oude Leije
Website: www.adc-holland.com Tel.: 0518 - 419443

STAMMEN OP DE TENTOONSTELLING

Foto Piet Onderdelinden

Menig kweker/vogelliefhebber die regelmatig tentoonstellingen bezoekt of liever nog, zelf met zijn vogels meedoet aan één of meer tentoonstellingen, blijft altijd wat langer stil staan bij de ingezonden stammen. Uiteraard het meest waar het zijn eigen vogelvoorkeur betreft, maar of het nou om een stam kanaries, grasparkieten, goudvinken of Gould amadines gaat, bewust of onbewust is er toch wat extra waardering voor de kweker die in staat is een goed gelijkende en goed scorende stam op een tentoonstelling neer te zetten.

Deskundigen

Als je dan eens meeluistert naar de "kenners" die bij de ingezonden stammen hele discussies hebben, blijkt dat zij al heel snel hebben vastgesteld dat die ene vogel niet in de stam thuis hoort omdat die "te groot", "te klein", "te intensief" is of "te veel schimmel" heeft ten opzichte van de overige drie vogels. In een aantal gevallen hebben deze kenners ongetwijfeld (een beetje) gelijk. Maar dan nog, hoeveel keren hebben zij de moed gehad om zelf eens een stam in te zenden?

Vraagje

Heeft u al eens geprobeerd om een leuke stam uit uw vogels samen te stellen? Zo ja, dan weet u dat dit niet altijd zo gemakkelijk is als het lijkt, en zo nee, ga het dan toch echt eens een keer proberen, we zijn er van overtuigd dat het namelijk best eens heel veel plezier aan uw hobby zou kunnen toevoegen.

Vorbereidingen.

Alleen al de voorbereidingen die in eerste instantie gewoon thuis plaats vinden, bij en met de vogels. Het bij elkaar zoeken (sorteren) van 6 of 7 redelijk gelijkende vogels, (met een beetje geluk kan vier of vijf al genoeg zijn om een sprekend resultaat te behalen) dat wil zeggen eerst het nummer van de kooien, het opkooien van de vogels (let op het ringnummer) en vervolgens het tot rust laten komen van de vogels. En dan van boven kijken, van links,

van rechts, het tillen en het schuiven met de kooien in een steeds andere volgorde. Vandaag is de combinatie kooi 1,3,4,5 beter maar morgen lijken de vogels in kooi 2,4,5,6 veel beter bij elkaar te passen. Veel inzenders zullen nu al meteen zeggen daar geen interesse voor te hebben, maar met enige nadruk zou ik willen adviseren om de proef eens op de som te nemen en baat het niet dan schaad het niet.

Nog meer plezier.

Echt, het zal in vrijwel alle gevallen meer plezier aan uw hobby toevoegen. Ook de keurmeesters zijn er van overtuigd dat het selecteren en inzenden van een stam niet vanzelf gaat en zij zullen zeker, op een positieve wijze op de keurbriefjes aan geven waarom er in sommige gevallen wel of geen sprake is van een stam-eenheid. Indien er sprake is van een echte goed gelijkende stam en de vogels voldoende tentoonstellingskwaliteit bezitten zullen zij dat absoluut via de puntenwaardering (met toevoeging van eenheidspunten) duidelijk kenbaar maken.

Kennen en herkennen

Door met stammen te spelen gaat u met hele andere ogen ook naar uw eigen vogels kijken, u gaat ze veel beter kennen en ook herkennen. U zult veel sneller de goede en minder goede tentoonstellingsexemplaren kunnen selecteren doordat u ze regelmatig met elkaar vergelijkt. Ook zult u ervaren dat u meer plezier krijgt in het beoordelen/

waarderen van een stam van een collega vogelliefhebber, al dan niet in samenspraak met de "kenners".

Kweken in stamverband

Uiteraard volgt in een later stadium het selecteren van mannen en poppen om indien gewenst verder te kweken in een zogenaamd stamverband, maar op dat moment krijgt het woord stam toch wel duidelijk een andere betekenis. Een mooi onderwerp om later nog eens apart onder de aandacht te brengen.

Tenslotte

Wij besteden over het algemeen heel veel tijd aan onze vogels, is het dan niet prachtig als wij door het samenstellen van één of meer stammen waarin een eenheid tot uiting komt, nog meer plezier aan onze hobby kunnen beleven. Een stam-eenheid die door de ware liefhebbers te allen tijde op de juiste waarde zal worden geschat.

Toelichting

Wat wordt verstaan onder een stam vogels tijdens een tentoonstelling. Kort gezegd komt het hier op neer: Vier vogels waarvan het geslachtsonderscheid door tekening of kleur uiterlijk waarneembaar is mogen uitsluitend per geslacht in een stam worden ingezonden, met andere woorden, of alleen mannen, of alleen poppen. In het tentoonstellingskatern wordt een en ander uitgebreid toegelicht. Een andere mogelijkheid is het inzenden van stellen. Uiteraard betreft het dan slechts twee zoveel mogelijk gelijkende vogels, in plaats van vier, waardoor de moeilijkheidsgraad weliswaar minder wordt maar ook daar zal een juiste keuze van eenheid zeker veel voldoening geven.

Loek Bertina

VAN EICEL TOT KUIKEN

Het broedseizoen is weer begonnen! Voor velen van ons is dat het hoogtepunt van onze hobby. Ervaren kwekers kunnen vaak perfect voorspellen wanneer een ei gelegd wordt en wanneer deze zal uitkomen. Maar wat er binnen in de vogel en het ei precies gebeurt, is vaak onbekend. Hoe wordt een bevruchte eicel een ei? En hoe groeit een embryo uit tot kuiken?

Van eicel tot ei

De eierstok bestaat uit een trosje van meerdere follikels. Als de pop in broedconditie komt, gaan deze follikels zich ontwikkelen. Ze groeien doordat er dooiermateriaal in opgeslagen wordt. Net als bij zoogdieren scheidt de grootste follikel het hormoon inhibine uit, wat de groei van de andere follikels remt. Hierdoor ontstaat een hiërarchie in ontwikkelingssnelheid. Tijdens deze fase vindt ook al de eerste celdeling (meiose) plaats, die het geslacht van het toekomstige kuiken bepaalt. Wanneer de eicel een Z-chromosoom bevat, zal het kuiken een man/haan zijn, bij een W-chromosoom een pop/hen. Dit is omdat vrouwelijke vogels twee verschillende geslachtschromosomen bezitten (ZW) en de mannen twee dezelfde (ZZ). Vogelsperma bevat dus altijd een Z-chromosoom en het geslacht van de jongen wordt daarom bepaald door de moeder.

Als de eicel gereed is voor ovulatie (bij kippen na ongeveer 10 dagen follikelontwikkeling) wordt deze opgevangen door de eileider. Het eerste deel van de eileider noemen we het infundibulum, hier vindt de bevruchting plaats. Poppen kunnen sperma gedurende lange tijd opslaan in tubulaire klieren, gelokaliseerd in het utero-vaginaal deel aan het einde van de eileider. Zo kunnen zebrevinken sperma gemiddeld 10 dagen bewaren, kippen 15 dagen en kalkoenen wel 60 dagen lang. Vandaar dat een paring met een man die al enige tijd gescheiden van de pop zit, toch nog voor bevruchte eieren kan zorgen. Wel is het zo dat de man die als laatste met de pop gepaard heeft, de meeste kans heeft op nakomelingen.

Terwijl de (al dan niet bevruchte) eicel door de eileider afdaalt, wordt het ei omhuld met eiwit en de eischaal. Als er een gebrek aan kalk is, kan dit leiden tot het leggen van een windei. De tocht door de eileider duurt bij vogels die elke dag een ei leggen ongeveer 24 uur. Als de bevruchting

succesvol heeft plaatsgevonden dan vinden er in de eileider meer celdelingen plaats (ongeveer 1 per 20 minuten) en groeit het embryo. Parthenogenese (het ontwikkelen van een embryo uit een onbevruchte eicel) schijnt bij sommige soorten ook mogelijk te zijn. Dit komt onder andere bij kalkoenen voor, maar in veel van deze gevallen sterft het embryo voortijdig.

Na het leggen van het ei staat de groei van het embryo even stil. Tijdens deze periode kunnen we de eieren nog goed bewaren. Op een koele plaats (10-15°C) zijn deze ruim twee weken te bewaren, bijvoorbeeld in een bakje met watten of zaad. Ik ben er zelf wel een voorstander van om de eieren minstens één maal per dag te keren, dit om vastkleven aan de schaal te voorkomen. Het draaien van de eieren wordt in het nest door de oudervogels zelf ook gedaan. Vanaf het moment dat de eieren bebroed worden, gaat het embryo weer groeien.

Van ei tot kuiken

Een belangrijke stap tijdens de ontwikkeling is de vorming van de primitievenstreep tijdens de eerste incubatiedag. De primitievenstreep vormt de antero-posterieure (kop-staart) lichaams-as, en hierdoor worden ook de dorsale (rug) en ventrale (buik)zijde en linker- en rechterkant van het embryo bepaald. De cellen raken nu gespecialiseerd. Sommigen zullen hersenweefsel gaan vormen, anderen darm- of huidweefsel, etc.

De belangrijkste momenten tijdens de ontwikkeling van een kip

Tijdens de eerste dag begint de ontwikkeling van de hersenen en het zenuwstelsel. De ontwikkeling van de ogen begint na 24 uur en duurt tot en met dag 10. Na 25 uur begint de vorming van het hart, dat na 42 uur zal beginnen te kloppen. Op dag 3 begint de vorming van andere organen, zoals de longen, lever en nieren. Ook de ontwikkeling van de ledematen (poten en vleugels) begint op dag 3. De krop en voortplantingsorganen beginnen op dag 5 te ontwikkelen, gevolgd door de vorming van de snavel op dag 6. Vanaf dag 7 vindt botvorming plaats en dit duurt ongeveer

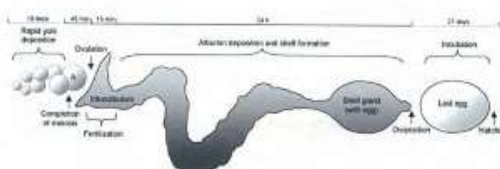
tot en met dag 14. Op dag 7 zullen de kiemcellen voor de veren zich gaan vormen. Op dag 8 verschijnt het begin van de eitand op de snavel. De volgende dagen staan in het teken van verdere ontwikkeling van alle organen en weefsels. Vanaf dag 18 begint het kuiken zijn longen al te gebruiken (met lucht uit de luchtkamer). De dooierzak wordt in het lichaam opgenomen vanaf dag 19. Daarna is het kuiken klaar om uit te komen. Rond dag 21 zal het kuiken met zijn eitand de eischaal kapot tikken. Het kan dan nog wel uren duren voordat het kuiken ook daadwerkelijk uit het ei kruipt. Sommige mensen raken in paniek als het ontkippen te lang duurt en proberen het kuiken te helpen. Dit kan goed gaan, maar het is wel een riskante onderneming. De plaats waar de dooierzak in het lichaam is opgenomen (onderbuik) zit mogelijk nog een beetje vast aan het vlies (soort navelstreng-idee). Trek je dit los, dan kan het kuiken doodbloeden. Aan de andere kant is het natuurlijk wel heel erg zonde als een volledig ontwikkeld kuiken niet genoeg kracht blijkt te hebben om zelf uit het ei te komen, dus het blijft een moeilijke beslissing.

Als het broeden om wat voor reden dan ook tijdelijk gestaakt wordt, kan het proces vertraagd worden. De eerste dagen is het embryo nog redelijk bestand tegen afkoeling, maar naarmate de uitkomstdatum dichterbij komt is het kuiken kwetsbaarder voor temperatuurschommelingen. De vogels lijken dit zelf ook te weten, want aan het einde van de broedperiode zitten ze vaak vaster op het nest. De broedduur kan door afkoeling wel een flinke vertraging oplopen. Zo heb ik zelf vorig jaar Chinese dwergkwartelkuikens gehad die pas na 25 dagen uit het ei kwamen (de normale broedduur is bij deze soort ongeveer 18 dagen). Mijn advies is dan ook om niet te snel stressen. Een kuiken in het ei is vaak sterker dan je denkt!

Yvonne Roelofs

Referenties:

Scott F. Gilbert, *Developmental biology*, 6th edition, Sinauer Associates (2000).
<http://chickscope.beckman.uiuc.edu/>

Schematische weergave van de eierstok en eileider van de kip (*Gallus domesticus*) en de gemiddelde tijdsduur van ei productie. (Bron: Pike & Petrie, 2003)

Gewicht, groei en positie van een kippenembryo in het ei per dag bekeken. (Bron: Mississippi State University)

GOULDAMADINE - ROOD/ORANJEKOP HEMELSBLAUW WITBORST POP

De hemelsblauw witborstcombinatie is een vogel ontstaan door het combineren van twee verschillende mutaties n.l. de blauwe en witborst.

De witborstmutatie voorkomt dat er zich in de totale bevedering phaeomelanine kan afzetten. De blauwmutatie zorgt er voor dat er zich geen carotenoïde kan vormen in de bevedering.

De blauwe-witborstcombinatie kenmerkt zich door een blauw rug- en vleugeldek, een zuivere witte borst- en buikkleur.

De wang.

De poppen hebben vaak last van een te lichte wang. Deze lichte wang is slechts door een strenge selectie weg te kweken. Een goede blauwe wang die aansluit op het rugdek behoort zeker tot de mogelijkheden.

Invloed op de buikkleur.

In de gele buikkleur zal na het optreden van de blauwfactor, alleen het aanwezige phaeomelanine zichtbaar worden. Door de werking van de witborstfactor zal er echter geen phaeomelanine meer in de buik gevormd worden, waardoor een zuiver witte buik ontstaat. Als gevolg van een andere veerbouw zal er wel altijd verschil tussen de borst- en buikkleur te zien zijn.

Invloed op de kopkleur.

Bij de rood- en de oranjekop belet de blauwfactor het optreden van de rode of oranjekleurstof en de witborstfactor belet de vorming van phaeomelanine, wat resulteert in een witte kopkleur bij zowel de rood- als de oranjekop. Wel zal bij de rood- en de oranjekop een zwarte kopband zichtbaar blijven.

De vererving en formule.

De vererving van de blauwe is autosomaal en recessief. Om de blauwe tot uiting te laten komen dient de blauwfactor op beide chromosomen aanwezig te zijn. De vererving van de witborst is autosomaal en recessief. Om de witborst tot uiting te laten komen dient de witborstfactor op beide chromosomen aanwezig te zijn. De formule voor een blauwe is bl//bl en is voor man en pop gelijk. De formule voor een witborst is wb//wb en is voor man en pop gelijk. De formule voor de blauwe witborst is dus bl//bl, wb//wb.

Kweekadvies.

Ga bij de combinaties met de blauwe mutant vooral uit van forse vogels en vermijd indien de vogels niet al te fors zijn de combinatie blauw x blauw. Let vooral bij de rood- en oranjekoppen op de regelmatige niet

te brede kopband. Neem altijd die poppen die weinig zwart in de kopkleur bezitten. Het realiseren van een witte kopkleur kan dan sneller worden gerealiseerd. Neem om een egaal rug- en vleugeldek te verkrijgen poppen met een goede donkere wangkleur.

De kweek.

Zoals elke mutatiecombinatie zijn er verschillende mogelijkheden om tot deze combinatie te komen. Er sprake is van een mutatiecombinatie. Dit betekent dat beide mutaties in één vogel verenigd moeten worden. In het geval van de voorbeelden wordt er van uitgegaan dat er steeds twee onverwante koppels worden opgezet.

De kopkleur is niet egaal, er zit te veel zwart in. Het kopbandje is erg onregelmatig. De wangkleur zou nog wat verbeterd kunnen worden, is nu nog wat te licht.

1e jaar.

Koppel een lichtgroene witborst man aan een blauwe paarsborst pop.

In formule :

wb//wb ,bl'//bl' maal wb'//wb' ,bl//bl

Hieruit worden geboren:

Lichtgroene split voor blauw en witborst; wb//wb', bl'//bl, zowel mannen als poppen

Pop \ Man	wb,bl'	wb,bl'
wb',bl	wb//wb', bl'//bl	wb//wb', bl'//bl
wb',bl	wb//wb', bl'//bl	wb//wb', bl'//bl

2e jaar.

Koppel een lichtgroen paarsborst man split witborst en blauw aan een lichtgroen paarsborst pop split witborst en blauw.

In formule:

wb'//wb ,bl'//bl maal wb'//wb ,bl'//bl

Pop \ Man	wb*,bl*	wb*,bl	wb,bl*	wb,bl
wb*,bl*	wb*/wb*,bl*/bl*	wb*/wb*,bl//bl+	wb//wb*,bl*/bl*	wb//wb*,bl//bl*
wb*,bl	wb*/wb*,bl*/bl	wb*/wb*,bl//bl	wb//wb*,bl*/bl	wb//wb*,bl//bl
wb,bl*	wb*/wb,bl*/bl+	wb*/wb,bl//bl+	wb//wb,bl*/bl+	wb//wb,bl//bl*
wb,bl	wb*/wb,bl*/bl	wb*/wb,bl//bl	wb//wb,bl*/bl	wb//wb,bl//bl

Rood/oranjekop hemelsblauw witborst.
Let op de mooi egaal gekleurde rug- en vleugeldek

Hieruit worden geboren zowel mannen als poppen:

- Lichtgroene paarsborst; wb*/wb*,bl*/bl*
- Lichtgroene paarsborst split voor blauw; wb*/wb*,bl//bl*
- Lichtgroene paarsborst split voor witborst; wb//wb*,bl*/bl*
- Lichtgroene paarsborst split voor witborst en blauw; wb//wb*,bl//bl*
- Blauwe paarsborst; wb*/wb*,bl//bl
- Blauwe paarsborst split voor witborst; wb//wb*,bl//bl
- Lichtgroene witborst; wb//wb,bl*/bl*
- Lichtgroene witborst split voor blauw; wb//wb,bl//bl*
- Blauwe witborst; wb//wb,bl//bl

Uit bovenstaande combinatie volgt dat 1 op de 16 jongen die geboren worden de gewenste blauwe witborst kan zijn. Verder is te zien dat er zowel blauwe split witborsten als zuivere blauwen kunnen worden geboren. Aan deze vogels is niet te zien of ze al dan niet split zijn. Ditzelfde geldt voor de witborst split blauw.
Door te beginnen met een blauwe en een witborst behoort het tot de mogelijkheden dat er al het tweede jaar de gewenste blauwe witborst wordt geboren.

NEOPHEMA STUDIEDAGEN

16 Oktober 2010 Roosendaal

4 December 2010 IJsselmuiden

Het is zover de Neophema studiedagen en Kampioenschappen komen er weer aan, en u bent van harte uitgenodigd!!

Deze dagen zijn bestemd voor alle liefhebbers van de Neophema en Neopsephotus soorten.

Roosendaal

Neophema kampioenschappen:

09:00 uur tot 10:00 uur inschrijven van de vogels.

Graag voor 9 oktober uw vogels aanmelden bij het secretariaat.

10:00 uur start keuring.

10:00 uur start lezing en/ of film.

De precieze inhoud van de lezing is nog niet bekend wel dat het betrekking heeft op onze parkieten. Aan het eind van de lezing is er ruimte voor vragen en verder te discussiëren.

12:00 uur pauze met Brabantse koffietafel.

13:00 uur start vogels bespreking.

Uit alle groepen vogels die in de ochtend gekeurd zijn worden de meest opvallende vogels besproken door de keurmeester die de vogel gekeurd heeft. Nadat de vogels besproken zijn is er natuurlijk nog gelegenheid om met elkaar van gedachte te wisselen en de vogels te bewonderen. Voor leden van de Studie Groep zijn er voor alle soorten (ook Neopsephotus bourkii) wildkleur en mutant prijzen te winnen.

IJsselmuiden:

Wij zijn op 4 december te gast bij vogelvereniging "DE VOLIÈRE" in IJsselmuiden, op deze dag wordt er een tafelkeuring gehouden voor uw vogels. Keurmeesters van de NBvV zijn deze dag voor u beschikbaar voor al uw vragen en om uw vogels door hun te laten beoordelen. Dit is ook de kans voor iedereen die Neophema en Neopsephotus bezitten om kennis te maken met de Neophema Studiegroep. De dag begint om 10.00 uur tot ongeveer 16.00 uur. **Graag voor 27 november uw vogels aanmelden bij het secretariaat.** We hopen op veel liefhebbers met Neophema en Neopsephotus parkieten op beide dagen zodat we er met elkaar gezellige en leerzame dagen van kunnen maken.

Ook zijn er bestuursleden/keurmeesters aanwezig in IJsselmuiden van de Catharinaparkieten Studie Groep waar u met uw Catharina's terecht kan om deze te laten beoordelen en al uw vragen te stellen aan deze studiegroep. Onze hofphotograaf Piet Onderdelinden zal met zijn camera op beide aanwezig zijn om zoveel mogelijk uw schoonheden op de plaat vast te leggen.

Adressen:

Huis ten Halve, Kruisstraat 60, Roosendaal.

Zalencentrum De Vinkehorst, Burg van Engelenweg 100, IJsselmuiden

Voor meer informatie: www.neophemastudiegroep.nl
Secretariaat: Frans Broeren, Molenstraat 40, 4731 HH Oudenbosch,
Tel: 0165 31 41 79. secretaris@neophemastudiegroep.nl

Dit jong van 12 dagen heeft spreidpoten en een bochel in de rug (Engelse ziekte) Gebrek aan vitamine D3

Wilgentakken geven de vogels plezier, ze klauteren en knagen dat het een lieve lust is. Ze krijgen ook prima voedingsstoffen naar binnen.

STANDAARD GRASPARKIETEN, HET HELE JAAR DOOR

Ooit heb ik bij mijn huis een tak van een wilgenboom in de grond gestoken. Die tak heeft netjes wortelgeschoten en is uitgegroeid tot een aardige boom. Regelmatig oogst ik van deze boom door een tak af te zagen, welke als klimrek en bijvoeding voor mijn grasparkieten dient. Ze zijn daar altijd dol op en knagen dat het een lieve lust is. Ook in de winter zijn zij enthousiast voor de wilgentakken. Zij eten eerst de knoppen op waar de voeding voor het nieuw te vormen blad in zit en daarna worden de takken verder geschild.

Dagelijks geef ik vers water, op warme dagen voeg ik daar een klein scheutje appelazijn aan toe. Dit doe ik omdat appelazijn de ontwikkeling van bacteriën remt.

Het eivoer dat ik aan mijn grasparkieten geef is een gewone handelsmengeling, het merk maakt mij niet uit. Ik ga er vanuit dat de voedingsindustrie zelf heeft uitgezocht wat voor toevoegingen daar in moeten en beschouw dit als voldoende voor het opgroeien van de jongen. Echter bij grasparkieten heb je een probleem, want ze eten helemaal niet graag eivoer. Om het eivoer toch aantrekkelijk te maken om te eten, prak ik hardgekookt ei door het eivoer. In een ei zit van nature alles om een jonge vogel te laten ontwikkelen, dus lijkt het mij een gezonde toevoeging met natuurlijke verhoudingen. Een ei laat ik altijd tien minuten koken, dan zijn alle bacteriën op

de schaal gedood. Deze eierschaal maak ik fijn en wordt ook aan de vogels gegeven.

Lijnenteelt of kruising? In mijn geval is het lijnenteelt en kruising! Ik zal het uitleggen. Als je beginner bent in de grasparkietenhobby (de eerste vijf, zes jaar), dan raad ik lijnenteelt aan. Je moet voordat je daarmee begint wel al veel gelezen hebben hoe je lijnenteelt het beste toe kunt passen. In het kort zal ik de resultaten weergeven, zeg maar de verschillen in uitkomst, tussen lijnenteelt en kruising. Kweek je volgens lijnenteelt uit een bepaald koppel tien jongen, dan kan je er op rekenen dat daar vijf of zes jongen tussen zitten, die goed genoeg zijn om het jaar daarop mee verder te bouwen aan het verkrijgen van een eigen stam. Kweek je uit een koppel onverwante vogels (dus kruising), tien jongen, dan zitten daar hoogstens één of twee jongen tussen die goed genoeg zijn om het jaar

daarop mee verder te kweken. Daarna kan je proberen die in jouw stam verder te gebruiken. Lijnenteelt geeft je de zekerheid dat je het niveau kunt bereiken van degene bij wie jij de vogels hebt aangeschaft.

Kruising geeft je de kans om verbetering in jouw stam te brengen op onderdelen, die bij jouw eigen vogels minder sterk zijn. Dit is een uitdaging die je eigenlijk pas dan kunt aangaan, wanneer je al veel ervaring hebt en kijk hebt gekregen op het uiterlijk van de standaard grasparkiet. Juist door kruising kan je eigenschappen in je stam brengen die je nog niet had. Je moet hierbij een doel voor ogen hebben.

Een voorbeeld;

Na zo'n zestien jaar binnen een bepaald familieverband gekweekt te hebben, zag ik dat er geen vooruitgang meer in mijn stam zat. Ik kweekte wel goede vogels, maar ging ik ze internationaal vergelijken dan kwamen mijn vogels kwaliteit te kort. Alleen de beste twee, drie vogels in mijn hok konden op internationale shows meekomen. Maar over mijn hele hok gezien kwam ik breedte in mijn vogels tekort en maskerdiepte. Dus was het tijd geworden om een paar nieuwe vogels te kopen. Bij het aanschaffen van nieuwe vogels om in mijn stam in te kruisen heb ik een voorkeur voor mannen, omdat je mannen van betere kwaliteit gemakkelijker kunt verkrijgen dan poppen. De nieuw aangeschafte man koppel ik dan met een eigen pop die tot de betere familie van mijn hok behoort. Alleen met het beste jong uit deze kruising ga ik verder, de rest valt af. Mijn eigen bloed blijft domineren, totdat blijkt dat het nieuw ingebrachte bloed de gewenste verbetering heeft gegeven.

43

De nieuw aangeschafte grijze man, heeft een duidelijk betere hemelsblauwe zoon gekregen. Kruising heeft hier nut gehad.

Soms gaat dat best snel en soms mislukt dat. Nu is dat mislukken niet zo erg, want het betreft niet het mislukken van je hele hok maar slechts het mislukken van de kwaliteit van de jongen van één koppel. Deze jongen doe je dan gewoon weg inclusief de aangeschafte ouder. Een volgend seizoen kan je dan weer een andere vogel kopen en uitproberen. Eigenlijk koop ik bijna ieder jaar wel een mannetje dat mij aanstaat. Deze koppel ik dan met een pop van mijzelf waarvan ik denk dat die daar bijpast. Voor mij is het de uitdaging om uit dit koppel enkele betere jongen te kweken dan de ouders zelf zijn. Dat vind ik nu echt leuk. Een foto voeg ik toe van een aangekochte grijze man met een hemelsblauw jong dat hier uit is gekomen. Ze staan samen op één foto, want dat is de beste manier om te bekijken of de zoon beter geworden is dan de vader. In dit geval is dat ook zo. De zoon was ook het enige jong uit deze vader wat goed genoeg was om te behouden. Deze blauwe zoon heb ik dit jaar voor de kweek ingezet en drie van de vier jongen uit de eerste ronde zijn van zeer goede kwaliteit. Ze leveren mij de breedte die ik in mijn vogels nodig heb en meer lichaamslengte. Dus ik zie nu al verlangend naar de tweede ronde uit. Verbeteringen gaan altijd stapsgewijs, voor verbetering van de maskerdiepte zal ik meer tijd nodig hebben.

Het is nu april en van mijn beste pop verwacht ik ieder moment haar eerste ei. Kijk ik 's avonds in het blok, zie ik de pop trillerig en versuft tegen een hoek in het blok aanzitten. Ik haal haar uit het blok en ze geeft mij het gevoel dat ze zowat uit elkaar kan ploffen, zo dik is haar onderlijf. Ik denk gelijk aan legnood en voel met mijn vinger wel haar maag zitten, maar geen ei. Ik zet haar even apart en ze spuit een beetje vocht uit haar onderlijf. De ontlasting is waterig en geel. Wat nu te doen? Nog voor ik een besluit genomen

heb, zie ik dat ze trilt en dat haar hoofd wegzakt. Ze is dood. Dat doet mij toch wel wat pijn. Voordat ik haar opruim besluit ik een klein onderzoek in de buikholte te doen. Vroeger ben ik poelier geweest, dus ik weet hoe een vogel er vanbinnen uit hoort te zien. Haar darmen zijn erg dik en tussen de darmen zit allemaal bloed, wat niet hoort. Haar maag is voor zo'n grote pop aan de kleine kant en de eileider is opgezwollen. Een opgezwollen eileider is normaal voor een pop die moet leggen, maar er zat geen ei zelfs geen windel in de eileider. Voor de rest kan ik niets onderzoeken, want ik ben geen dierenarts. Wel bekijk ik nog even haar schedel. Haar schedel is breed en groter dan ik gewend ben uit eerdere onderzoeken. Twintig jaar geleden hadden de betere vogels alleen maar langere bevedering en gaf de schedel van een goede en een slechte vogel weinig verschil te zien. Bij deze enorme vogel was de schedel en de skeletbouw beduidend forser.

Bij een koppel met vijf jongen heeft het vierde jong spreidpoten, wijd uitstaande vleugels en een bochel in de rug. Dit is het gevolg van Engelse ziekte die ontstaat door gebrek aan vitamine D. Het jong is twaalf dagen. Vaak wil het toedienen van vitamine D3 druppels helpen en herstelt zo'n jong volledig. Met dat toedienen van vitamine D3 moet je wachten tot het jong minimaal zeven dagen is, anders verdragen ze deze vitamine niet. Je moet ook zeker zijn dat het Engelse ziekte is. Het vreemde is dat de eerste drie jongen en het vijfde jong dit probleem niet hebben. Precies zo'n tussenliggend jong heeft dit gebrek. Ik vraag me dan ook af

De staarten behoren waaivormig en gelijkmatig uit te groeien. Bij het rechtse jong zien we dat er stoppels nog niet naar buiten komen

De achtergebleven staartpennen zijn alsnog gekomen.

of er niet meer aan de hand is. Het jong heb ik twee dagen achtereen vitamine D gegeven, maar de lever kon ik zo door de buikwand heen zien. Ik denk niet dat ze het gaat redden. De volgende dag lag ze inderdaad dood in het nestblok en heb ik het jong verwijderd.

Als we naar groei van de stoppels van de staart bij onze jonge vogels kijken, dan zien we dat deze waaivormig en gelijkmatig uitgroeien. Dit geldt vooral bij kort bevederde vogels. Toen de vogels langer bevederd werden bleven de twee middelste lange veren in het begin enigszins in groei achter. Bij het ouder worden haalden deze staartpennen dat wel weer in. Ook bleek dat bij deze vogels de lichaamsbevedering en kopbevedering langer was geworden. Door onze selectie op de variatie in bevederinglengte en een groter donsbezit zijn de zo genaamde buff bevederde vogels ontstaan. De standaard grasparkieten zijn zo steeds forser geworden. Tegenwoordig komt het steeds vaker voor dat de staartpennen niet gelijkmatig uitgroeien. Ik dacht dat het dan automatisch vogels met bevederingproblemen aan de staart werden. In praktijk blijkt toch wel vaak dat deze achterblijvende staartveren alsnog de anderen inhalen en het gewoon een volle staart wordt. Ik voeg hiervan een paar foto's toe aan dit artikel.

Tekst en foto's: Jan Bouwmeester
Wordt vervolgd!

1.

2.

5.

6.

9.

10.

DE GROTE NBvV-VOGELQUIZ!!!

Wie is de beste soortenkenner onder onze lezers? Om daar achter te komen presenteren we in samenwerking met de website WWW.ALLEVOGELS.NL een kennisquiz.

De opdracht is simpel: geef bij elke genummerde vogelfoto aan om welke soort het gaat. Dat lijkt eenvoudiger dan u denkt, want er zitten een paar hele taaie tussen! Denk dus goed na en zoek

het antwoord eventueel op alvorens zeker van uw zaak te zijn. U kunt ons de antwoorden zowel schriftelijk als per E-mail doen toekomen. Uw oplossing moet uiterlijk 15 oktober bij ons binnen zijn en bestaan uit een duidelijk lijstje met het nummer van de foto en de naam van de vogel – liefst zo volledig mogelijk. Vergeet niet om uw naam en adres te vermelden! U kunt u oplossing sturen naar:

3.

4.

7.

8.

11.

12.

Redactie "Onze Vogels" – Vogelquiz
Postbus 74
4600 AB Bergen op Zoom

Of mailen naar: info@nbvv.nl – onder vermelding van
"Vogelquiz" in de onderwerpregel.

Onder de inzenders met de meeste punten worden (in samenwerking met onze adverteerders) een aantal mooie prijzen verloot.

De juiste oplossing en de uiteindelijke uitslag publiceren we in het novembernummer van Onze Vogels. Over de uitslag kan best gediscussieerd worden, ons Vogelcafé is daar een prima medium voor, het zal alleen geen invloed hebben op die uitslag.

Denkt u van uzelf dat u een vogelkenner bent en meent u de oplossing te weten? Doe dan mee en verbaas ons met uw kennis!

WASMOTTEN KWEKEN

De grote wasmot - *Galleria mellonella*

De anderhalve centimeter grote wasmot heeft een spanwijdte van 3 tot 4 centimeter. Deze wasmot leeft evenals de kleine wasmot (*Achroia grisella*) van bijenraten. Gezonde bijenvolken kunnen de wasmot in bedwang houden waardoor hun raten weinig schade oplopen. Kleine, zieke en zwakke volken, alsook verlaten nesten vormen een ideale leefomgeving voor deze nachtvinders.

Voor vogel- en terrariumliefhebbers zijn wasmotten een ideale voedingsbron voor hun dieren.

De larve van de wasmot is eiwitrijk en vet ten opzichte van andere voedselinsecten. De vlinder van de wasmot is minder voedingsrijk en heeft een iets andere samenstelling. Beide dieren zijn geschikt om te voeren.

Het kweken van de grote wasmot

Grote wasmotten zijn goed te kweken mits je de juiste apparatuur en voeding hebt. Het is wel een investering maar deze verdienen je terug door de kweek van goedkope voedseldieren.

De warmtekast

Om te beginnen heb je een warmtekast nodig. Een kast waar je de temperatuur tussen de 25° en 30° celcius kan verwarmen. De ideale temperatuur is 28° celcius. Deze kast moet beschikken over ventilatie en moet geheel donker zijn. Wasmotlarven leven in honingraten waar het donker is; de wasmotvlinder is een nachtvlinder. Licht kan de productiviteit verminderen. In de warmtekast moet een bak water staan voor de luchtvochtigheid. De ideale vochtigheidsgraad bedraagt 40-45 %; dit is afhankelijk van de temperatuur. Als je dit percentage niet behaald, kun je de oppervlakte van het water vergroten zodat er meer vocht kan verdampen. Door een lap in je waterbak te monteren vergroot je ook het verdampingsoppervlakte. Een goedlopende kweek produceert zelf ook warmte. Alleen in het begin zul je de warmte zelf moeten toevoegen; uiteindelijk zie je dat de warmtekast minder vaak aanslaat om op temperatuur te blijven.

De kweekbakjes

Zelf gebruik ik stapelbare bewaar dozen van de Hema. Ze zijn niet alleen handig omdat ze stapelbaar zijn, ook hebben ze tussen het deksel en de doos een kier waar de wasmotvlinders hun eieren afzetten. De vrouwtjes hebben een legbuis die precies in die spleet kan komen. In de natuur leggen de vrouwtjes ook hun eieren in naden en

kieren zodat de bijen er niet bij kunnen komen. Heb je bakjes waar geen kier in zit, dan kun je door middel van een strookje papier tussen het deksel en de doos te monteren ook een kier creëren. Persoonlijk vind ik dit onhandig omdat je zo langer bezig bent met het oogsten van de eieren. Tevens zijn de Hema bakjes doorzichtig, zodat je de kweek aan alle kanten in de gaten kan houden. Gebruik alleen hard plastic. Dit, omdat de larven overal doorheen eten. Zodra ze geen voedsel meer hebben gaan ze op zoek en eten ze zich een weg naar buiten. Een krekelpakje is daarom niet geschikt. Ventilatie van de bakjes is ook belangrijk. De wasmotten genereren zelf ook warmte en scheiden vocht uit. Dit moet wel weg kunnen. Ik heb de bakjes aan de smalle kant geprepareerd met een ventilatierooster. Eerst heb ik met een houtboor twee gaten van 12 mm geboord en het tussenliggende deel weggesneden. Door een stanleymes te verwarmen met een gasbrander kun je het tussenliggende deel wegsnijden en wegsmelten. Als je dan een ruime opening hebt moet je deze weer afdekken met een roostertje. Ik heb hiervoor benzinegas gebruikt. Hierdoor kun je goed ventileren en de wasmotlarven kunnen hier vanaf een bepaalde afmeting niet meer uit ontsnappen. Net uitgekomen larven kunnen hier wel doorheen maar hebben buiten het bakje geen voedsel. Ze zullen dan vanzelf terugkruipen. Het bezinegas lijm je op het bakje om een goed sluitend geheel te krijgen. Ik heb verschillende lijmsoorten geprobeerd, maar alleen warme lijm uit een lijmstool blijkt te werken. Door rondom de opening een laagje lijm te spuiten en direct het gaas er op te drukken krijg je een dichte hechting. Zorg wel dat ondergrond en gaas vetvrij zijn. Het plastic schuur je een beetje op voor een betere hechting van de lijm.

De benodigde voedingsmiddelen

Een goede voeding is essentieel en kun je gemakkelijk zelf maken. Alle producten zijn verkrijgbaar op internet en in de supermarkt.

Je hebt nodig:
900 ml glycerol
200 gr bijenwaskorrels (gerecycled)
900 gr honing
1200 gr tarwemeel of bloem
375 gr gist

Bij een grotere of kleinere hoeveelheid kun je dit omrekenen. Omdat het best een klus is om het te maken is deze hoeveelheid de ideale hoeveelheid. Je kunt de cake invriezen. Wijk niet te veel van dit recept af. Afwijkingen zijn merkbaar in de plakkerigheid en verwerkbaarheid van de cake.

Wat je verder nodig hebt:

Een oude ruime pan, een stevige spatel van hout of plastic, niet van metaal, want die wordt tijdens het roeren te warm. Gebruik een stevige spatel omdat het veel kracht kost om het mengsel te roeren. Ik gebruik twee ovenschalen die ik bedek met bakpapier. Een cakeblik of zelf gemaakte constructie van karton werkt ook. Als je maar gebruik maakt van bakpapier of karton om je cake los te krijgen van de bodem.

Hoe maak je de voeding

Meng het meel/bloem met de gist en maak hier een klontvrije substantie van. Verwarm ondertussen de glycerol, bijenwas en honing tot een gladde vloeistof. Als de was bijna gesmolten is doe je het gas uit. Als dit mengsel te warm wordt, ontstaan er klonten als je de bloem toevoegt. Zodra dit mengsel troebel wordt is het te heet geworden. Houd het goed in de gaten. Meng de meel/bloem en gistsubstantie

in één keer door deze vloeistof en roer dit goed door. Dit kost wel de nodige kracht. Meng het niet beetje voor beetje, want ook hierdoor krijg je klonten. Als dit geheel gemengd is schep je het mengsel in de cakevormen. Voor bovengenoemde hoeveelheid heb je twee ovenschalen nodig. Pas op, want het mengsel is gloeiend heet! Voor de veiligheid kun je ook ovenhandschoenen aantrekken. Laat het geheel afkoelen. Dit kan wel een halve dag duren. Nadat het afgekoeld is haal je de cake uit de vorm en snijd je deze in plakken van één tot anderhalve centimeter dik. Deze plakken vries je los van elkaar in, zodat je ze van elkaar af kan halen. Als je de cake in zijn geheel invriest, is deze niet meer te snijden of af te breken.

De eerste opzet van de kweek

Koop een bakje wasmotten met voedingsbodem. Wasotten zonder voedingsbodem hebben al enkele dagen niet gegeten en worden in de koelkast bewaard. Deze herstellen zich moeizaam en de productie voor de eerste kweken neemt hierdoor af. Verdeel de wasmotten in 3 of vier kweekbakjes. Je hoeft hier geen voeding aan toe te voegen het is nu alleen noodzaak dat je volwassen vlinders krijgt. Zitten er veel kleine wasmotlarven in het gekochte bakje dan kan je wel voeding toevoegen om deze larven ook volwassen te laten worden. Plaats deze bakjes in je warmtekast. Zodra je vlinders hebt plaats je wat losse bakjes met een stukje cake (4 x 4 cm) in de kast zodat deze kan ontdooien. De vlinders leggen na enkele dagen de eieren in de kier van het kweekbakje. Door het deksel op te lichten kun je de eieren oogsten. Soms kun je ze gewoon met je vingers pakken. Je kunt ze ook met een stanleymes lossteken. Leg de eieren op de voedingsbodem in de andere bakjes. Als je elke dag oogst is twee à drie keer de oogst per nieuw opgezet bakje voldoende om 200 tot 300 wasmotten te kweken. Het duurt ongeveer een week voordat de eieren uitkomen en na een paar dagen kun je de kleine larven al zien lopen. Als je ziet dat de voeding op is voeg je weer nieuwe voeding toe. Oogst wanneer je de ideale maat wasmot hebt. Oogst verschillende maten als je jonge dieren hebt om voor elke afmeting een juiste wasmotlarve te hebben.

Loopt de productie van het kweekbakje terug, omdat je al ruimschoots geoogst heb, dan kun je het restant van elkaar lostrekken en opvoeren aan je vogels. Ze kunnen dan zelf de verschillende achtergebleven larven uitzoeken. Het kweekbakje kun je weer gebruiken om een nieuwe kweek op te zetten. Als het eenmaal loopt kun je een goede continuïteit waarborgen. Zorg dus wel voor voldoende kweekbakjes. Ik heb

een kast waar ik ongeveer 40 kweekbakjes in kwijt kan. De oogst is ongeveer 10 kilo wasmotten per jaar.

Je zult wel een bepaalde hoeveelheid wasmotten moeten laten verpoppen om weer vlinders te krijgen. Zoek alleen grote, snelgroeiende larven uit en laat deze verpoppen en uitkomen. Je kunt hiervoor het beste weer 3 of 4 bakjes gebruiken. Neem een klein beetje voeding en selecteer ongeveer 25 grote larven. Stop deze in één bakje en laat deze uitkomen tot vlinders. Met drie of vier van deze bakjes heb je weer voldoende vlinders om voldoende eieren te oogsten. Als deze vlinders uitgelegd zijn kun je ze opvoeren aan je vogels of reptielen.

Tip voor een goede continuïteit

Gebruik een kweekbakje van je oude kweek en voer deze op aan je dieren. Gebruik dit bakje om een vlinderkweek te maken. Als deze vlinders beginnen te leggen voer je weer een oud kweekbakje op en hierin kun je direct weer een nieuwe kweek opstarten. Langzaam voer je alle oude kweken op en zet je zo weer nieuwe kweken neer. Als je de oude kweekbakjes gebruikt om vlinders te kweken loop je het risico dat je ook de kleine wasmotvlinder kweekt. Dit is niet raadzaam omdat deze de grote wasmot beconcurrereert en uiteindelijk kan overheersen. Vandaar dat je ook de grote snelgroeiende wasmotlarven moet laten verpoppen en hier geen kleintjes tussen moet laten. Met deze selectie zorg je er tevens voordat je de productie verhoogt.

Het bewaren van de larven

Als je meer kweekt dan je opvoert kun je een voorraad aanleggen. Ik selecteer de

grote larven en stop deze in een plastic bakje van de chinees. Heb je deze bakjes niet, dan adviseer ik je vaker naar de chinees te gaan. Het zijn echt handige bakjes om te gebruiken. Lege boterkuipjes werken ook goed. Ik vries mijn wasmotten rechtstreeks in. Ik gebruik wel een apart bakje om in te vriezen en als de larven bevroren zijn voeg ik ze aan de andere ingevroren larven toe. Dit doe ik om te voorkomen dat de ingevroren larven geregeld uit de vriezer gehaald worden en weer ontdooien. Over het algemeen werkt deze manier van conserveren goed. Er is nog een andere manier van conserveren. Met deze manier heb ik zelf geen ervaring. Ik zal deze omschrijven zoals ik het heb gehoord van anderen. Kook een pan met water.

Dompel de wasmotten een korte tijd in het gekookte water. Laat ze daarna drogen op een keukenpapiertje of theedoek en vries ze dan in. Deze manier heet **blancheren**.

Tips

Begin met de kweek van de wasmotten al in het najaar of de winter. In het broedseizoen gaan er zoveel larven doorheen dat je kweek al snel te klein is om aan de vraag te voldoen. Je kunt zo alvast de feeling ontwikkelen om een goede kweek op te zetten. Tijdens het broedseizoen kun je je aandacht beter aan je vogels besteden dan aan de kweek van de wasmotten. Vraag een imker oude bijenraten te bewaren. Dit scheelt in de kosten. Vries deze raten wel in, want deze kunnen besmet zijn met de kleine wasmot. Deze overheerst ten opzichte van de grote wasmot en dat willen we niet. Laat deze raten niet in een warme ruimte staan i.v.m. smelten.

Naam auteur: Rogier Groenestein

GESLAAGDE KWEEK MET DE KROONKIEVIT

Alvorens in te gaan op de kweek met deze vogels stellen wij de kroonkievit graag eerst even aan u voor. Kroonkievit – *Vanellus coronatus*

De kroonkievit of diadeemkievit, zoals hij ook wel wordt genoemd, behoort tot het geslacht *Vanellus*. Een geslacht van vogels uit de familie van kieviten en plevieren (*Charadriidae*). Het geslacht telt 23 soorten waarvan de bij ons alom bekende kievit de nominatvorm is.

Beschrijving en geslachtsonderscheid

Het formaat van de kroonkievit is 30-31 cm. Beide geslachten zijn overwegend grijsbruin op rug en borst. De witte buik wordt door middel van een zwarte lijn gescheiden van de grijsbruine borst. De vogels hebben verder een kenmerkende zwart-witte koptekening die met enige fantasie doet denken aan een kroon. De ogen van de vogels zijn buiten het broedseizoen bruinachtig oranje, maar worden geel als ze in broedconditie komen. De snavel is rood, naar de punt toe meer bruinachtig rood. De lange benen zijn roodoranje van kleur. Jonge dieren zijn minder intensief van kleur. Dit is vooral waarneembaar aan de kop waar de kroontekening duidelijk minder scherp getekend is. Hoewel in de literatuur aangegeven wordt dat er geen geslachtsverschil is willen wij graag opmerken dat er bij het paartje dat wij bezitten wel in fysieke zin enig verschil is. Het mannetje heeft namelijk een grotere en bredere kop. Ook de hals is in omvang duidelijk groter evenals de poten.

Verspreiding en leefgebied

De kroonkievit komt voor in het oosten en zuiden van Afrika. Ze zijn hier te vinden van Ethiopië in het noorden tot Zuid-Afrika in het zuiden en oostelijk tot Kenia. Hier komen ze voor in gebieden met kort gras, open savannen en in cultuur gebrachte gronden. Ook gebieden met relatief weinig neerslag behoren tot hun leefgebied, zolang dit geen invloed heeft op het beschikbare voedsel voor de vogels. Kroonkieviten zijn kolonievogels die buiten het broedseizoen in groepen van meer dan 40 vogels zijn waar te nemen. Omdat de vogels overwegend in open grasland voorkomen zijn er weinig mogelijkheden om zich te verschuilen tegen eventuele vijanden. Hierdoor hebben de vogels een sterk ontwikkeld vermogen om mogelijke aanvallers al in een vroeg stadium te herkennen.

Broedgedrag

In hun leefgebied loopt het broedseizoen van juli tot oktober. De vogels maken hun nest veelal in onmiddellijke nabijheid van elkaar. Het nest zelf stelt niet veel voor. Vaak is het niet veel meer dan een ondiep kuiltje

Volwassen kroonkievit

op een vlakke bodem, dat bekleed is met wat vegetatie en steentjes. Opvallend is dat het nest vaak ligt tussen uitwerpselen van zoogdieren die een zelfde kleur hebben als de eieren in het nest. Hierdoor zijn de eieren dan ook nauwelijks te herkennen voor eventuele roofdieren. Gemiddeld legt de pop drie donkerbruin gestippelde eieren, soms twee of vier. De eieren worden door beide geslachten

bebroed, echter het meest door het popje. De broedduur bedraagt 28 tot 32 dagen. Direct na het uitkomen van de eieren verlaten de jongen, onder voortdurend toezicht van de oudervogels, het nest. Opvallend is dat de oudervogels tijdens het broeden vrij rustig zijn, maar na het uitkomen van de eieren zeer luidruchtig en agressief worden. Broedparen blijven voor het leven bij elkaar.

Jonge kroonkievit

43

Voeding

De voeding van kroonkieviten bestaat uit een breed scala aan insecten waarvan het grootste deel bestaat uit mieren en termieten. Deze insecten zijn vaak afkomstig uit de mest van grote zoogdieren. Het voedsel dat ze tot zich nemen wordt van de bodem afgepikt. Graven met de snavel doen ze niet. Een merkwaardige gewoonte is het trillen met de poten tijdens het zoeken naar voedsel. Algemeen wordt aangenomen dat de vogels hier het geluid van regen mee nabootsen. Wormen worden hier door misleid en verschijnen aan de oppervlakte waar ze dan opgepikt worden door de vogels.

Onze (kweek)ervaringen met de kroonkievit

Huisvesting

De vogels zijn bij ons gehuisvest in een voliëre van 16 x 5 x 3,50 meter. Hieraan is een nachthok gekoppeld van 4 x 2 meter. Naast de kroonkieviten bewonen ook een groot aantal andere vogels, zoals goudvinken, nachtegalen, baardmannetjes, putters, goudvinken e.d. de voliëre. De kroonkieviten blijven in de winter gewoon in de voliëre. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat wanneer de temperatuur daalt tot onder de 5° C er een kachelkje in het nachtverblijf aan slaat.

Voeding

De vogels krijgen bij ons een voeding van Orlux insectenpaté en Tovo universeelvoer (heeft een laag ijzergehalte), meelwormen, buffelowormen en Beo compleetkorrels van Versele Laga.

Gedrag

In de voliëre zijn het vrij rustige vogels, ook naar andere vogels toe, zo is onze ervaring. Echter bij onraad (bijv. roofvogels o.i.d.) laten ze wel flink van zich horen. Waar wel rekening mee gehouden moet worden in een gezelschapsvoliëre is het feit dat ze er als de kippen bij zijn om enkele dagen oude jongen die uit het nest zijn gevallen op te eten. Ten tijde dat de andere vogels in de voliëre jongen hebben worden de kroonkieviten dan ook even elders gehuisvest.

Broedproces

Nadat de vogels al zeven jaar onze gezelschapsvoliëre bewoonden lag er tot onze stomme verbazing zomaar half januari een ei op de beukensnippers in de voliëre. We wachtten af maar het bleef bij dit ene ei. Op 5 februari werd echter opnieuw een ei gelegd en twee dagen later nog een tweede. Beide eieren werden op korte

Lange kroonkievit – de kroon is zich al aan het aftekenen.

afstand van elkaar gelegd en in de nabijheid van water en voer. Omdat de vogels geen aanstalten maakten om te gaan broeden besloten we alle drie de eieren weg te nemen en in de broedmachine te leggen. De temperatuur in de broedmachine werd ingesteld op ca. 37°C. en de relatieve vochtigheid op 50%. Na 27 dagen zagen we een kuikentje aanstalten maken om uit een ei te komen. Dit lukte echter niet, zodat we genoodzaakt waren het te helpen. Helaas bleek dit beestje te zwak want na vier dagen stierf het. Beide andere kuikens

kwamen wel goed uit en werden 24 uur na het uitkomen overgeplaatst naar een warmhoudkast.

De eerste 24 uur boden we nog geen voedsel aan, omdat de kleintjes dan nog op hun eigen dooier teren. De dagen erna gaven we ze gemalen insectenpaté en bufflowormpjes. Het drinkwater werd verstrekt in een ondiep schaalje met wat platte knikkers en steentjes zodat de kleintjes niet konden verdrinken. Verder werd nog een beetje druivensuiker en wat probiotica aan het drinkwater toegevoegd.

Kopstudie 'kroon' volwassen kroonkievit

Dit om de darmflora goed op gang te laten komen. Nadat we de jongen de eerste dagen warm hielden bij een temperatuur van 36° C. werd daarna de temperatuur per dag met één graad verlaagd. Ondertussen bleef het popje van de kroonkieviten onregelmatig eieren leggen, tot een totaal van tien. Tussendoor werd geprobeerd de vogels zelf de eieren te laten uitbroeden. Hiervoor maakten we een frame met zand erin. Hier hebben we een kunst ei ingelegd in de hoop dat de pop haar eieren hier bij ging leggen. In eerste instantie lukte dit en ging ze zowaar over tot broeden. Het gedrag van de vogels veranderde ook ineens. Steeds wanneer we in de volière kwamen om te voeren kwam de pop luid schreeuwend en met de vleugels slaand op ons af om haar eieren te beschermen. Hoewel ze enkele dagen op de eieren ging zitten broeden liep ze er uiteindelijk na ongeveer een week toch vanaf. Alle tien de eieren belandden dan ook in de broedmachine. In totaal kwamen negen van de tien eieren uit. Een paar dagen voor Pasen deden zich ineens complicaties voor bij de jonge kroonkieviten. Ze gingen raar op hun pootjes staan en piepten alsof ze pijn hadden. We ondernamen direct actie door de dierenarts in Drachten te consulteren. Hier werd de diagnose 'greenstick fracture' (groene stengelfractuur) gesteld. Dit is een fractuur in een jong zacht bot dat veroorzaakt wordt door een tekort aan kalk. Vanaf de dag dat deze diagnose gesteld werd kregen de jongen calcium lactas in poedervorm over het voer en de wormpjes. Calcium lactas is een calcium preparaat dat alleen bij de dierenarts of apotheker te verkrijgen is. Om te zorgen dat het kalk op de wormpjes bleef kleven werden deze met een weinig biologische olie behandeld. Verder werd aan de voeding nog een druppel vitamine D toegevoegd. Dit om er voor te zorgen dat het kalk goed in het lichaam wordt opgenomen. De toevoeging van calcium lactas en vitamine D moet ongeveer drie maanden worden volgehouden. De jongen zijn dan namelijk voor wat betreft hun skeletbouw volgroeid. Opgemerkt dient nog te worden dat het achtste jong met spreidpootjes werd geboren. Dit hebben we opgelost door de pootjes met een draadje wol (met een tussenruimte van 1 cm) aan elkaar vast te maken. Drie dagen later werd het touwtje weer los gemaakt en stond het jong weer keurig recht op zijn pootjes. Zo zie je maar dat je soms met een eenvoudige ingreep goede resultaten kunt bereiken. De oudste vier jongen zitten inmiddels in een ren en de jongste twee, ze zijn nu ongeveer een week oud, groeien voorspoedig op. Alle jonge vogels werden geringd met ringmaat 5 mm. Al met al is het voor ons een heel spannend gebeuren geweest met uiteindelijk een prachtig resultaat. Mocht u naar aanleiding van dit artikel extra informatie wensen dan zijn wij graag bereid deze te verstrekken. Wij zijn te bereiken onder telefoonnummer 0595-412209.

Jaap en Tonia Ausema
(Opgetekend door A. van Kooten)

Jonge kroonkievit

Kweekkoppel kroonkieviten

Grootste Vogelmarkt van Friesland te Joure

Zaterdag 16 OKTOBER 2010

In sporthal "de Stuit"
E.A. Borgerstr. 25, Joure

Tel. inl. 0513-552102 (na 18:00 uur)
B.g.g. 0513-677619 (na 18:00 uur)
www.zanglust.tk

- Handelaren voor 08:30 uur binnen;
- Aanvang 09:00 uur;
- Straathandel verboden;
- Voer, water, bodembedekking en schone kooien voor alle vogels verplicht.

De volgende markt is op 19 mrt 2011

Organisatie: Volièrevereniging 'Zanglust' Joure

<h3>INTERNATIONALE VOGELBEURS EN SHOW</h3>		
<p>VOGELBEURS</p> <p>Zondag 3 oktober</p> <p>MANEGE DE BRAMMELHOEVE</p> <p>Brammeloweg 21 Haaksbergen</p> <p>9.00 tot 13.00 uur</p>	<p>Meer info over de beurs en de show zijn te verkrijgen via het secretariaat of op het website. secretariaat@ps-twente.nl</p> <p>www.ps-twente.nl</p>	<p>SHOW 2010</p> <p>Vrijdag 10, zaterdag 11 en zondag 12 december</p> <p>TWENTEHAL</p> <p>De Reulver 120 Enschede</p> <p>Vrijdag 10.00 - 19.00 uur Zaterdag 10.00 - 19.00 uur Zondag 10.00 - 17.00 uur</p>

Mail ons via:
jeugdpagina@
nbv.nl

Een bizar verhaal.....

Pas kregen we een E-mail van de juf Angelique van groep 4 van de St. Josephschool uit Wernhout. Ze schreef:

Afgelopen vrijdag heb ik met mijn groep uilenbraakballen gedetermineerd. In een van de ballen troffen we een pleplein oranje ringetje aan. De kinderen waren helemaal enthousiast bij het idee dat ze erachter kunnen komen wat voor vogeltje het was. We hadden vorige week ook een film bekeken waarin uilskuikens geringd werden. Ze begripen dus heel goed waar een ring voor bedoeld is. Ik heb vrijdag meteen een email verstuurd hierover naar de vogeltreksite. Van hen kregen we vandaag een email dat het ringetje niet van een wilde vogel is geweest en zij verwezen ons door naar jullie site, aangezien zij denken dat het een vogeltje van een kweker is geweest. Op het ringetje staat: (hier stond het kweeknummer - red.). De kinderen en ik hopen meer te weten te komen over dit vogeltje, dat zijn leven is geëindigd in de maag van een uil. De braakballen kwamen uit Breda.

Natuurlijk zochten we dat even uit voor haar. De kweker woonde inderdaad in de buurt van Breda. De volgende dag kreeg ik weer mail van de juf. Geweldig dat je het uitgezocht hebt voor ons. Bedankt!! We moesten wel enorm lachen toen we de naam van de kweker lazen. Het is namelijk de vader van Verena, een leerling uit de klas. Hij is vorige week maandag met zijn uil Arnold in de klas geweest. Door zijn bezoek zijn we begonnen met een lessenreeks over uilen. Hij heeft het dode vogeltje waarschijnlijk aan de uil gegeven. We gaan het hem beslist nog vragen. Voor ons was het een spannende puzzeltocht. Hoe nu de braakbal van de uil via Breda weer in Wernhout is gekomen weet ik nog steeds niet ....

Surf mee met de NBvV

The Garden Safari

Gezien op internet: de website "Gardensafari". Ons inziens een aanrader.

Gardensafari neemt je op een onderzoekstocht door de fascinerende wereld van de fauna in de tuin en helpt je bij het identificeren van allerlei beestjes uit je directe omgeving. Hier vindt je artikelen en achtergrondinformatie geïllustreerd met duizenden eigen foto's over allerlei beestjes in de tuin zoals vogels, spinners, kikkers, eekhoorns, vlinders, motten, vliegen, wespen, teken en vele andere. De meeste dieren zijn hier nauwkeurig gedetermineerd en voorzien van de namen niet alleen in het Nederlands maar ook in andere talen, waaronder in Latijn.

Het reizen naar verre en exotische bestemmingen is niet nodig om de pracht van de natuur te mogen bewonderen. Kijk goed om je heen en zelfs in je eigen huis en tuin zal je je verbazen over wat daar allemaal kruipt, vliegt, rent, springt, zoemt, bijt, steekt, krioelt, fladdert en zingt. Veel plezier op Gardensafari, de virtuele reis door de wondere wereld van het wilde tuinleven! De link is: <http://www.gardensafari.net/indexdutch.htm>

Papegaaienmop

Een man komt in een dierenwinkel en ziet dat er 3 dezelfde papegaaien te koop staan, alleen de prijzen verschillen enorm.

Verrast vraagt hij aan de verkoper hoe dat nou kan. "Nou" zegt de verkoper, "de eerste kan uitstekend computeren en kost 500 Euro, de tweede kan computeren en internetten, en telebankieren en kost daarom wat meer, namelijk 1000 Euro".

"En de derde dan?" zegt de man erg geïnteresseerd, "deze kost namelijk 2000 Euro, dan moet die toch een heleboel kunnen?"

"Tja..." zegt de verkoper: "Ik heb hem nog nooit iets zien doen, maar de 2 andere noemen hem baas".

Doordenker "

Kennen jullie die mop van die vogelhandelaar die een goed vergroten? Hij leerde al z'n papegaaien zeggen: "Ik mis mijn broertje zal!"

43

In duizenden huisgezinnen zijn ze aanwezig, die altijd vrolijke kwetterende grasparkietjes. Naast de kanarie niet weg te denken uit vele huiskamers waar ze door alleen al door hun aanwezigheid bij velen ook tot troost kunnen zijn. Vele jaren waren was hij afwezig op onze kalender en nu zijn ze er eindelijk weer. Toevallig of niet, maar de Australisch / Hollands bont of dominant verervende soort en de Deens bont of recessief verervende soort gingen jaren door als zogenaamde winkelparkietjes die eigenlijk bij de grote fokkers niet erg in trek waren. Gelukkig is daar verandering in gekomen en vinden we deze parkieten regelmatig op onze tentoonstellingen waar genoemde vogels ook aanwezig waren en gefotografeerd werden.

De recessief bonte donkergroene grasparkiet links op de foto, is qua houding en formaat een goede vogel, de bovenbouw kan/moet voller, de bevedering is aan de korte kant vooral op de kop, de breedte van de snavel kan beter en hij kan wat meer ooglijn vertonen.

Aan de hand van de standaard Grasparkieten juli 2006 van de NBvV zal ik een kleine beschrijving geven van de recessief bont donkergroen en de dominant bont lichtgroen.

Bij de basiskleur van de recessieve bontserie zijn de neusdoppen: roze met een blauw waas bij de man, bruin bij de pop. De snavel is hoornkleurig, de poten vleeskleurig en de ogen, egaal van kleur zonder witte iris.

De basistekening bij deze serie wordt als volgt beschreven: het masker is voorzien van 6 tot geen keelstippen. Een golftekening boven het oog is toegestaan. De wangvlekken zijn violet, zilverwit of een combinatie van beiden. De lichaamstekening moet een onregelmatige bontverdeling, hoofdzakelijk op de borst, stuit en lendenstreek laten zien. De tekening wordt door bontvorming in een willekeurige vorm en verdeling onderbroken. De tekening op het vleugeldek moet voor ongeveer 10 tot 20% aanwezig zijn. De primaire vleugelpennen zijn bij voorkeur ongepigmenteerd. Gepigmenteerde pennen zijn niet fout. De primaire staartpennen zijn bij voorkeur ongepigmenteerd. Bonte pennen zijn niet fout. De recessief bonte kan gecombineerd voorkomen in alle bekende kleurslagen m.u.v. die mutaties die een kwantitatieve eumelanine reducerende werking op de vleugeltekening teweeg brengen. De kleurstandaard van de recessief donkergroen wordt als volgt beschreven:

De lichaamskleur en tekening moeten onregelmatig verdeelde helder gele en diep helder lauriergroene veervelden bezitten. De primaire vleugelpennen moeten helder geel zijn, gepigmenteerde pennen zijn niet fout. De primaire staartpennen zijn zuiver geel, bont of donkerblauw. Het masker is geel. Indien aanwezig zijn de keelstippen zwart. De wangvlekken zijn violet, zilverwit of een combinatie van beiden. De dektekening laat een zwarte streep- of stiptekening op een gele ondergrond zien.

De dominant bont lichtgroene grasparkiet, midden op de foto heeft een prima kopvorm en kopbevedering, mooi breed in het front en prima ooglijn. Helaas is de bevedering wat los wat nu een slordige indruk geeft. De foto is genomen enkele dagen na de keuring. De foto is genomen enkele dagen na de keuring.

De basiskleur van de dominant bont is als volgt:
De lichaamskleur van de stuit, borst, flanken en lendenstreek dient helder en egaal te zijn en te voldoen, zoals omschreven in de kleurstandaard. De neusdoppen moeten blauw, vleeskleurig of een combinatie van beiden bij de man zijn, en bruin bij de pop. De poten blauwgrijs, vleeskleurig of een combinatie van beiden. De ogen zijn zwart, met een witte iris. De basistekening dominant bont van het lichaam is: De kleur van de tekening van de stuit, borst, flanken en lendenstreek dient tot maximaal 50% onderbroken te zijn, door onregelmatige gevormde veervelden of net boven de poten, horizontaal over de buik lopende gele c.q. witte band. Het masker moet schoon, diep,

breed en aaneengesloten zijn. De kleur van het masker loopt langs het front, door over de kop, tot aan de ondulatietekening op de achterkant van de kop. Het front en de kop dienen helder van kleur en vrij van tekening te zijn. Er dienen 6 regelmatig verdeelde, grote ronde keelstippen aanwezig te zijn. De twee buitenste worden gedeeltelijk door de wangvlekken bedekt. Het formaat van de stippen dient in goede verhouding te zijn met de breedte en diepte van het masker en het formaat van de vogel. De stippen dienen zich in het masker te bevinden, waarbij onder de stippen een klein geel of wit randje zichtbaar moet blijven. Op de achterschedel moet een gele c.q. witte nekveel aanwezig zijn. Het formaat en de vorm hiervan kunnen variabel zijn.

De lichaamstekening: Op wangen, achterschedel, nek en mantel dient een scherp omliggende golftekening aanwezig te zijn. Op de achterschedel onderbroken door een bonte vlek, die in vorm en grootte mag variëren. De vleugeltekening is geel c.q. wit, een enkele gepigmenteerde vleugelpen is niet fout. De staartekening is helder geel c.q. wit, donkerblauw of zwart (naar gelang de kleurslag) of een combinatie van beiden.

Bij de lichtgroene dominant bonte is de lichaamskleur en tekening diep helder grasgroen onderbroken door onregelmatige veervelden. De primaire vleugelpennen zijn geel, een enkele gepigmenteerde vleugelpen is niet fout. De primaire staartpennen zijn helder geel, donkerblauw of een combinatie van beiden. De masker is geel, de keelstippen zwart en de wangvlekken violet. De dektekening loopt vanaf de vleugelbocht tot aan het uiteinde van de primaire staartpennen, zodat een hartvormige vleugeltekening overblijft. De tekening dient vrij te blijven van de lichaamskleur. De Hollands bont onderscheidt zich van de Australisch bont doordat de bontvorming voornamelijk op de bovenste deel van de borst plaats vindt, hierdoor is er geen zichtbare afscheiding met het masker aanwezig. De 6 stippen dienen echter wel aanwezig te zijn.

Rechts op de foto zien we de cleartail grijze grasparkiet, van deze nieuwere mutant is helaas nog geen Nederlandse naam bekend, letterlijk vertaald betekend cleartail kleurloze staart, dit is ook op de foto waarneembaar. Deze mutatie is dominant en heeft veel weg van de spangle. De getoonde vogel is een enkelfactorige. De dubbelfactorige mist alle tekening, de vleugels zouden wit zijn en het onderlijf grijs. Van de cleartail zijn nu nog geen standaardseisen opgesteld en hoe hij in de toekomst als tentoonstellingsvogel zal ontwikkelen is nu nog geen afgerond oordeel te geven. De dubbelfactorige cleartail zal stellig een aanwinst zijn, bij de enkelfactorige ligt het wat moeilijker. Dit heeft voornamelijk te maken met de verschillende verschijningsvormen die door de enkelfactorige vogels tot uiting worden gebracht.

Door Ger Essenberg